

XXXV CURSET

JORNADES INTERNACIONALS
SOBRE LA INTERVENCIÓ
EN EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

PATRIMONI PORTUARI

barris amb port, ports amb ciutat

XXXV CURSET
JORNADES INTERNACIONALS SOBRE LA INTERVENCIÓ
EN EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
PATRIMONI PORTUARI: barris amb port / ports amb ciutat

La història de moltes ciutats i països està lligada al mar. Fa més de dos mil anys que els primers grecs van expandir les rutes marítimes establint nous emplaçaments, dels que encara es conserven algunes restes com les del moll del port antic d'Emporion. I després dels hel·lens van ser els Romans.

Aquesta civilització, arribada també per mar, va desenvolupar el comerç marítim al Mediterrani, el qual creà el que ha estat un dels principals motors econòmics i culturals del continent europeu. A partir de l'Edat Mitjana es comença a desenvolupar l'activitat portuària a gran escala a les costes, sobretot gràcies a l'expansió territorial i comercial de les nacions del Mediterrani. S'estableixen importants obres arquitectòniques portuàries, com les drassanes, les llotges de comerç, etc. A l'Edat Moderna, les relacions comercials (mercaderies, esclaus, passatgers) amb les colònies d'ultramar farà créixer els ports, i sorgiran nous barris i instal·lacions lligades completament al mar.

Serà a finals del segle XIX i principis del XX on apareixerà la major part del patrimoni arquitectònic portuari. La modernització dels ports i dels vaixells de carga, així com la mecanització dels sistemes de càrrega i descàrrega, les grans superfícies de terra necessàries i els dipòsits per a l'emmagatzematge de les mercaderies, obliga al trasllat de les instal·lacions portuàries fora de les ciutats, deixant aquests espais en desús i abandonament.

I és a partir de les darreres dues dècades on s'ha començat a pensar què cal fer amb tot el llegat portuari que ja no forma part de la seva lògica funcional, ja sigui arquitectònic, urbanístic, arqueològic, és a dir, tot el patrimoni cultural que el mar ens ha ofert els darrers 2000 anys i que ha perdurat en abundància fins avui i que a hores d'ara es troba en procés d'estudi i de transformació, el qual ha de ser aprofundit.

XXXV CURSET
JORNADES INTERNACIONALES SOBRE LA INTERVENCIÓN
EN EL PATRIMONIO ARQUITECTÓNICO
PATRIMONIO PORTUARIO: barrios con puerto / puertos con ciudad

La historia de muchas ciudades y países está ligada al mar. Hace más de dos mil años que los primeros griegos expandieron las rutas marítimas, estableciendo nuevos emplazamientos, de los que aún se conservan algunos restos como los del puerto antiguo de Emporion. Y después de los Helenos fueron los Romanos. Esta civilización, llegada también por mar, desarrolló el comercio marítimo en el Mediterráneo, el cual creó el que ha sido uno de los principales motores económicos y culturales del continente europeo.

A partir de la Edad Media se comienza a desarrollar la actividad portuaria a gran escala en las costas, sobre todo gracias a la expansión territorial y comercial de las naciones del Mediterráneo. Se establecen importantes obras arquitectónicas portuarias, como las alarazanas, las lonjas de comercio, etc. En la Edad Moderna, las relaciones comerciales (mercancías, esclavos, pasajeros) con las colonias de ultramar hará crecer los puertos y surgirán nuevos barrios e instalaciones ligadas completamente al mar.

Será a finales del siglo XIX y principios del XX cuando aparecerá la mayor parte del patrimonio arquitectónico portuario. A partir de la segunda mitad del siglo pasado comienza la modernización de los puertos y de los barcos de carga, así como la mecanización de los sistemas de carga y descarga, las grandes superficies de tierra necesarias y los depósitos para el almacenaje de las mercancías, que obliga el traslado de las instalaciones portuarias fuera de las ciudades, dejando éstas en desuso y abandono.

Y es a partir de las últimas dos décadas cuando se ha comenzado a pensar qué hay que hacer con todo el legado portuario que ya no forma parte de su lógica funcional, ya sea arquitectónico, urbanístico, arqueológico, es decir, todo el patrimonio cultural que el mar nos ha ofrecido los últimos 2000 años y que ha perdurado en abundancia hasta hoy y que a estas alturas se encuentra en un proceso de estudio y transformación, que debe ser profundizado.

XXXV CURSET
INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURAL HERITAGE INTERVENTION
PORT HERITAGE: neighbourhoods with port / ports with town

The history of many towns and countries is linked to the sea. Two thousand years ago the early Greek expanded maritime routes establishing new locations. Today some remains of the old pier of the Emporion's port are still preserved. An after the Hellenistic period the Romans took their place.

This civilization, which also arrived by sea, developed the maritime trade in the Mediterranean, and they created what nowadays is one of the main economic and cultural issues of the European continent. In the Middle Age the port activity development begins in a large scale, especially due to the territorial expansion and commercial of the Mediterranean nations. In that period, important infrastructure such as shipyards, trade centres and other buildings are placed in ports. In the Modern Age, the sea trade relations (goods, slaves, passengers) will increase considerably with the overseas colonies, and new areas and facilities are completely linked to the sea.

At the end of the XIX and the begin of the XX century will appear most of the architectural heritage of the port. After the second half of the last century begins the ports modernization and the cargo ships. The mechanization of loading and unloading, the large areas of land required and the deposits for the storage of goods, along with an increased depth of the vessel, require the relocation of the port facilities outside the urban zones. This will result in a detachment of what had been one of its original reasons, and this change will let these areas unused and abandoned.

Since the last two decades we are discussing what to do with all that legacy (architectural, urban, archaeological) which does not have any functional logic, that is to say, all the cultural heritage that the sea has given us the last 2000 years and that has lasted until today in abundance. This course aims to analyse this process of study and transformation.

Inscripcions / registration Data límit d'inscripció 12/12/2012

Drets d'inscripció
- Membres de l'AADIPA: 234 €
- Arquitectes col·legiats COAC i simpatitzants complets: 304 €
- Arquitectes amb menys de 3 anys de col·legiació COAC: 266 €
- Estudiants i Precol·legiats COAC: 119 €
- Altres: 344 €
Els preus no inclouen l'IVA (21%).
No s'inclou la visita del diumenge 16/12/2012 a Sant Feliu de Guíxols i Palamós. Els estudiants han d'enviar una fotocòpia del document que ho acrediti.

Inscripció reduïda (10% descompte): fins al 15 de novembre de 2012

Inscripcions Especials
Les persones que hagin presentat una Comunicació i Panell tindran un 20% de descompte en la categoria de la inscripció a la que pertanyin.
Inscripcions especials per e-mail a agrupacions@coac.net
A l'atenció de Marta Marin. Tel. (+34) 93 306 78 28

Informació
Secretaria d'Agrupacions COAC
Plaça Nova 5, 08002 Barcelona
Tel. (+34) 93 306 78 28
e-mail agrupacions@coac.net

[f](#) curspatrimoni
[t](#) @curspatrimoni
[in](#) curspatrimoni Patrimoni Portuari

www.curspatrimoni.com

Amb el suport de:
Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya; Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona, Diputació de Girona, Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, Ajuntament de Palamós.

Amb la col·laboració de:
Mapei, Sapic, Urcotex, Rèc restauracions arquitectòniques, Copayba, Basf, Comhabitatge, Museu Marítim de Barcelona, Fundació Caixa d'Arquitectes.

Disseny i Producció Audiovisual:
dBA&K, Produccions Lasanya

Idiomes / Idiomas / Languages:
Català, Castellano, English.

PRE-PROGRAMA

13-16 / XII / 2012

Escola Sert COAC

dijous 13 jueves *thursday*
COAC, Plaça Nova, Barcelona

- 9.30 ACREDITACIONS I RECEPCIÓ ASSISTENTS
- 10.00 LLUÍS XAVIER COMERON I GRAUPERA
Degà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
- 10.15 INAUGURACIÓ OFICIAL
- 10.45 ANTONI NAVARRO I COSSIO, President de l'AADIPA
ALBERT PLA I GISBERT, Director del XXXVè Curset
- 11.00 PAUSA - CAFÈ
- 11.30 PRESENTACIÓ DE LES COMUNICACIONS
- 11.45 LECTURA DE COMUNICACIONS SELECCIONADES
segons àmbits temàtics
- 13.30 COL·LOQUI (1 hora)

LA HISTÒRIA I ELS PORTS

- 16.30 MAR, CIUTAT I TERRITORI. ELS PORTS
XAVIER CASANOVAS I BOIXEREU
President de Rehabimed
- 17.00 ELS CONSOLATS DE MAR. LA LLOTJA
XAVIER CORONAS
Consolat de Mar. Secretari General
- 17.30 PLATAFORMES METROPOLITANES AL FRONT URBÀ PORTUARI
JOAQUIM ESPAÑOL
Arquitecte
- 18.00 PATRIMONI PORTUARI: UN PATRIMONI A CONSERVAR
ELVIRA MATA ENRICH
Directora Tècnica del Museu Marítim de Barcelona
Comité Executiu del Congrés Internacional de Museus Marítics
Presidenta Honorífica de l'Associació de Museus Marítics del Mediterrani
- 18.30 PAUSA - CAFÈ
- 19.00 MEDITERRANEAN WINDOWS
EVA SERRATS
Arquitecte, Fotografia i Cinema
- 19.30 EMPÚRIES: ARQUEOLOGIA MARÍTIMA PORTUÀRIA
MARTA SANTOS RETOLAZA
Arqueòleg - Directora del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries.
- 20.00 PUERTOS FORTIFICADOS: GLOBALIZACIONES DEL PASADO
SALVADOR MORENO PERALTA
Arquitecte
- 20.30 CARTAGENA: EL SITIO Y LA HISTORIA. UN PUERTO CON CIUDAD
ELISA MONTORO SANCHEZ
Arquitecte
- 21.00 COL·LOQUI (30 min)

divendres 14 viernes *friday*
COAC, Plaça Nova, Barcelona

INTERVENCIÓ DE RESTAURACIÓ EN PORTS

- 9.30 L'ENGINYERIA A LA RESTAURACIÓ DE L'ACTUAL MUSEU
D'HISTÒRIA DE CATALUNYA - Port Vell
CARLOS MAROZOF MALAMUD
Enginyer Civil
- 10.00 ACCESSIBILITAT ALS PORTS PER A TOTHOM
ENRIC ROVIRA-BELETA CUYÁS
Arquitecte especialista en accessibilitat
- 10.30 REFORMA DE L'ANTIGA ESTACIÓ MARÍTIMA DEL PORT DE BCN
LLUÍS CLOTET BALLÚS
Arquitecte
- 11.00 PAUSA - CAFÈ
- 11.30 TRANSFORMACIÓ D'UN ANTIC EDIFICI PORTUARI EN MUSEU
D'HISTÒRIA DE CATALUNYA
JOSEP BENEDITO I ROVIRA
Arquitecte
- 12.00 ORIGEN I CREACIÓ DELS BARRIS PORTUARIS DE TARRAGONA
COJA ESCODA MURRIA
Responsable de l'Arxiu del Port de Tarragona
- 12.30 PLAZAS DEL AGUA
IÑAKI URIARTE
Arquitecte
- 13.00 PUERTO DE TORREVIEJA: TRANSFORMACIÓN URBANA Y
ACCESIBILIDAD
EDUARDO ELKOUS
Dr. Arquitecte
- 13.30 COL·LOQUI (1 hora)
- 16.30 LES REIALS DRASSANES DE BARCELONA
ROBERT TERRADAS MUNTAÑOLA
Arquitecte
- 17.00 MUSEOGRAFIA DEL MUSEU MARÍTIM DE BARCELONA
JOSEP BOHIGAS ARNAU
Arquitecte
- 17.30 INTERVENCIÓN EN EL PATRIMONIO DEL PUERTO DE FERROL:
ARSENALES Y CIUDAD
JUAN ANTONIO RODRÍGUEZ-VILLASANTE PRIETO
Director del CIEFAL de ICOMOS
- 18.00 PAUSA - CAFÈ
- 18.30 EL PORT DE CIUTAT DE MALLORCA. UN OBJECTE DE DESIG
JOANA ROCA CLADERA
Arquitecta
- 19.00 MUSEO MARÍTIMO DE GÉNOVA. ATARAZANAS REALES DE SEVILLA
GUILLERMO VÁZQUEZ-CONSUEGRA
Arquitecte
- 19.30 EL PORT DE BARCELONA EN LA DÉCADA DE 1980
XAVIER MARTÍ ALAVEDRA
Fotògraf
- 20.00 COL·LOQUI (30 min)
- 21.00 DESPLAÇAMENT A LES REIALS DRASSANES DE BARCELONA (mmb)
EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA
PRESENTACIÓ PREMI EUROPEU AADIPA D'INTERVENCIÓ EN EL
PATRIMONI ARQUITECTÒNIC
SOPAR

dissabte 15 sábado *saturday*
COAC, Plaça Nova, Barcelona

TERRITORI URBÀ: BARRIS I PORTS

- 9.30 VILANOVA I LA GELTRÚ, UNA MIRADA DES DEL MAR
JOSEP MARIA PUJOL TORRES
Arquitecte - Diputació de Barcelona
- 10.00 PLA DIRECTOR DEL PORT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS
JOSEP MARIA FORTIÀ RIUS
Arquitecte
- 10.30 PATRIMONI DELS PORTS: MEMÒRIA FÍSICA DEL PASSAT,
IDENTITAT CULTURAL I OPORTUNITAT PEL FUTUR
JOAN ALEMANY
Historiador. Port de Barcelona
- 11.00 PAUSA - CAFÈ
- 11.30 EL PATRIMONIO ARQUITECTONICO DE LOS PUERTOS: VISIÓN
DESDE LA UNESCO
NÚRIA SANZ
UNESCO
- 12.00 EL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC SUBAQUÀTIC - EMPÚRIES
GUSTAU VIVAR
Arqueòleg - Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
- 12.30 TRANSFORMACIÓ DEL PORT DE TÀNGER: ESPAIS PÚBLICS
OLGA TARRASÓ
Arquitecta
- 13.00 LA REFORMA DE LOS PUERTOS: OPORTUNIDADES URBANAS
MANUEL HERCE
Doctor Enginyer de Camins, Canals i Ports
- 13.30 COL·LOQUI (1 hora)
- 16.30 L'EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL PORT DE ROTTERDAM
ELISABET BARCELÓ QUINTANA
Arquitecte
- 17.00 DEL PORT DE TARRAGONA AL FRONT MARÍTIM DEL SERRALLO
XAVIER CLIMENT SANCHEZ
Arquitecte
- 17.30 LECTURAS SOBRE HAIFA. LA TRANSFORMACION URBANA DEL
AREA PORTUARIA
ANAT CHERVINSKY
Arquitecte
- 18.00 PAUSA - CAFÈ
- 18.30 THE REHABILITATION OF SOME URBAN PORT AREAS
IN HISTORICAL SARDINIAN TOWNS
ALESSANDRA CASU
Urbanista
- 19.00 PORTS FLUVIALS I ESTRUCTURA DEL TERRITORI. EL TRAM BAIX
DEL RIU EBRE
DÍDAC GORDILLO I BEL
Arquitecte
- 19.30 MUSEU DE LA PESCA DE PALAMÓS I L'ESPAI PEIX
DANIEL FREIXES
Arquitecte
- 20.00 COL·LOQUI (1 hora)

diumenge 16 domingo *sunday*

Visita a Sant Feliu de Guíxols i Palamós (Girona)

08.30 SORTIDA EN AUTOCAR DES DE BARCELONA

SANT FELIU DE GUÍXOLS

- 10.00 ARRIBADA A SANT FELIU DE GUÍXOLS.
Recepció per l'Alcalde de Sant Feliu de Guíxols, l'Il·l·m. Sr. Joan Alfons Albó i Albertí.
Visita de l'edifici del Salvament Marítim, el Tinglado del Port, el Fortim, el Club Nàutic i les instal·lacions portuàries, i passeig pel front marítim, acompanyats de l'arquitecte Roman Domènech, l'arquitecte tècnic Jordi Salvat i la directora del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, la Sílvia Alemany.
- 14.00 PALAMÓS
- 14.30 Degustació Gastronòmica de plats mariners a l'ESPAI PEIX
- 16.00 Visita a l'Espai Peix, el Museu de la Pesca de Palamós i les instal·lacions portuàries, acompanyats de l'arquitecte Daniel Freixes, el Director del Museu, el Sr. Miquel Martí, i el Director de la Càtedra d'Estudis Marítics de la Universitat de Girona, el Dr. Joan Ll. Alegret.
- 18.30 CLOENDA I COMIAT DE LES JORNADES acompanyats de l'Alcaldessa de Palamós, l'Il·l·ma. Sra. Maria Teresa Ferrés i Àvila.

Organitza
AADIPA COAC Escola Sert

Equip Organitzador:
Albert Pla i Gisbert, Director

Marc Piqué i Gascón, Coordinador
Montserrat Caldés i Torrent
Eloi Corbera i Codina
Ricardo Gómez Val
Jaume Serra i Malla
Pilar Manero i Escriche

Col·laboradors:
Gabriele Pettinau, *Grafisme*
Bianca Lázaro Montañés
Javier Muel Santurino
Andrea Swiec
Daniel Solé Lladó
Ivanna Sanjuan Garriga

Representació AADIPA:
Mireia Barmadas i Ribas, secretària tècnica
Marta Urbiola i Domènech, tresorera

Comité Científic
Francisco Asarta Ferraz, *Arquitecte*
Rosa Junyent i Comas, *Socioleg*
Albert Pla i Gisbert, *Arquitecte Professor de Patrimoni*
Joaquim Maria Puigvert i Solà, *Dr. Història Contemporània*
Vicerector de la Universitat de Girona
Félix Solaguren-Beascoa, *Dr. Arquitecte*
Ricardo Gómez Val, *Dr. Arquitecte, Secretari del Comité Científic*
Antoni Navarro i Cossio, *Arquitecte, President Honorífic del Comité Científic*
President de la AADIPA